

سومین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

همدان ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۴

تغییرات آب و هوایی، تهدیدی برای گردشگری

^۱پریسا بیانی، ^۲منصور غنیان

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

abar.mohandesi@yahoo.com 09189069399

^۲عضو هیئت علمی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان m_ghanian@yahoo.com

چکیده

صنعت توریسم از جمعه فعالیت‌های مهم اقتصادی است که به لحاظ میان رشته‌ای بودن با علوم و فنون گوناگونی ارتباط تنگاتنگ یافته است. اهمیت طبیعت و منابع با ارزش طبیعی در توسعه فعالیت‌های متنوع گردشگری بر کسی پوشیده نیست. یکی از مهم ترین منابع طبیعی که نقش مهم و بارز در تمام فعالیت‌های فصلی و غیر فصلی گردشگری ایفا می‌کند، جو زمین ترکیبات و ویژگی‌های آن می‌باشد. عناصر و عوامل جوی به صورت مستقل و یا ترکیبی به عنوان بستر بسیاری از فعالیت‌های گردشگری در گستره کره زمین عمل می‌کند. بنا براین می‌توان با تاکید متذکر شد اقلیم که وضعیت غالب جوی در مکان است معیار مهمی در استقرار مراکز توریستی و جذب گردشگران به شمار می‌رود. اما در این میان با وجود اثر چشم گیر اقلیم در جذب گردشگران تغییرات آن برای گردشگری خطر محسوب شده و موجب آسیب پذیری گردشگری می‌شود. لذا با توجه به تأثیر پذیری بسیار زیاد این صنعت نسبت به تغییرات آب و هوایی و نقش چشم گیر توریسم به عنوان یکی از زمینه های بسیار مناسب در توسعه پایدار که می تواند فرصت‌ها و امکاناتی را به ویژه برای اشتغال و درآمد جوامع فراهم سازد و نقش موثری در احیاء و نوسازی نواحی گردشگری داشته باشد و هم‌چنین به عنوان راهبردی مکمل توسعه پایدار می تواند گامی مطمئن برای ترقی و توسعه فضاهای توریسم پذیر کشور در همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی قلمداد گردد، ضروری است که به طور وسیعی مورد بررسی و چاره اندیشی قرار گیرد. لازم است به خاطر داشته باشیم که تغییرات آب و هوایی یک شکل از تغییرات جهانی است و برای همه مکان ها و فعالیت های گردشگری و در تمام مقیاس های زمانی و مکانی قابل بررسی می‌باشد. بنابراین، هر دو مسئله گردشگری و تغییرات آب و هوایی باید به صورت گسترده ای بررسی شده و در بیشتر مواقع به چالش کشیده شوند. لذا این مقاله که به روش مروری و با استفاده از منابع مکتوب کتابخانه‌ای و سایت‌های اینترنتی تدوین شده است تلاش دارد ضمن ارائه یک نمای کلی از دانش در مورد تغییرات آب و هوایی و آسیب پذیری گردشگری نسبت به این تغییرات، ارتباط و اثرات تغییر آب و هوا بر توسعه صنعت توریسم را مورد واکاوی قرار دهد.

سومین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

همدان ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۴

کلمات کلیدی: آسیب پذیری، تغییرات آب و هوایی، گردشگری، توسعه پایدار، اقلیم

1-مقدمه

هم اکنون اظهار می‌شود که گردشگری بزرگترین صنعت در جهان و مناطق گردشگری دست نخورده به حساب می‌آید. در این اظهار نظر، گردشگری یک صنعت جهانی می‌باشد. گردشگری به طور گسترده اما نامساوی توزیع شده و به شدت در مکان های خاص، به ویژه شهرها، سواحل، و کوه ها متمرکز شده است. شهرستانها جاذبه های مهم گردشگری هستند که معمولا دارای یک وضعیت اقتصادی متنوع می‌باشند. مناطق کم جمعیت تر و بسیاری از مکان های ساحلی و کوه ها دارای وابستگی بالا به گردشگری هستند. اما یکی از مشکلات بزرگ پیش روی صنعت توریسم تغییرات آب و هوایی و تاثیرات آن بر این صنعت و به عبارتی آسیب پذیری گردشگری نسبت به تغییرات آب و هوایی می‌باشد. زیرا که محیط های پر انرژی از نظر گردشگری، مانند کوه ها و مناطق ساحلی در معرض خطر تغییرات آب و هوایی از طریق تغییرات در چرخه هیدرولوژیکی، به ویژه تغییر در سطح آب، و بزرگی و زمان بارش برف قرار گرفته اند (Wall, 2009:40). آسیب پذیری آب و هوایی به خطرات اثرات نامطلوب ناشی از تغییرات آب و هوا، از جمله حوادث آب و هوایی شدید و بالا آمدن سطح دریا، در هر دو سیستم طبیعی و انسانی اشاره دارد اگر چه تغییرات آب و هوایی برخی اثرات مثبت نیز دارد، اثرات منفی آن به صورت جانبی بروز می‌کند. در حال حاضر در سطح جهانی تغییرات آب و هوا و اثرات آنها بر مناطق کوهستانی، مناطق ساحلی، تالابها، جنگلها، مراتع و کلیه مناطق گردشگری که جز مناطق آسیب پذیر به شمار می‌روند مورد بررسی و چالش قرار گرفته است (Voigt et al, 2005:336). هر چند تغییرات آب و هوایی پدیده جهانی است، اما اثرات آن در مقیاس محلی رخ می‌دهد. علاوه بر این، تغییرات آب و هوایی تأثیر بارزی بر فعالیت های اقتصادی دارد. بالا آمدن سطح دریا، کاهش بارش برف، ذوب شدن یخچالهای طبیعی، افزایش مخاطرات طبیعی از عواملی هستند که جریان گردشگری را تغییر می‌دهد. وجود این عوامل سبب میشود که بسیاری از مناطق و کشورها تبدیل به مناطق آسیب پذیر و شکننده شوند (Zebisch, 2007:524). در حالی که اثرات فیزیکی مستقیم و غیر مستقیم تغییرات آب و هوایی بر روی گردشگری در سراسر جهان به طور گسترده ای مورد مطالعه قرار گرفته است. اما مطالعه اثرات اجتماعی و اقتصادی تغییرات آب و هوایی هنوز در مراحل ابتدایی است. در حالی که این اثرات اجتماعی و اقتصادی می تواند بسیار مهم باشد. امروزه به طور گسترده ای اثبات شده است که اقدامات کاهش آسیب پذیری باید با استراتژی های